

“Ja nebūtu moderno tehnoloģiju, nedzirdīgie būtu sliktākā situācijā nekā dzirdīgie...”

6. lpp.

Natālija Riznika

MARTS 2022 | #03 (1138) | WWW.LNS.LV

—Inese Immure

Nedzirdīgie ir informēti par karu

Šobrīd visā pasaulē aktuālākais temats ir karš starp Krieviju un Ukrainu, kas rit jau ceturto nedēļu. Par ārkārtas situāciju Ukrainā Latvijas nedzirdīgo sabiedrība bija informēta jau kara pirmajā dienā – 24. februārī, kad Latvijas Televīzija (LTV) piedāvāja visus trīs tiešraides ziņu speciālizlaidumus ar tulkojumu latviešu zīmju valodā. Vēlāk speciālziņas ar tulkojumu LTV sāka piedāvāt vienu reizi dienā – pl. 12. Tāpat jaunumus par situāciju Ukrainā nedzirdīgie turpina iegūt LTV ziņās pl. 18.

Kā LNS Daugavpils biedrība, kurā gandrīz puse biedru ir cittautieši, iegūst informāciju par notiekošo pasaulē un karu Ukrainā, “Kopsolī” pastāstīja četri biedri.

Ilmārs Stapkēvičs stāsta, ka vienmēr skatās LTV “Panorāmu” un TV3 ziņas, jo tur rakstītai informācijai burti ir lielāki (*ziņu kopsavilkumi slīdošās lentas ietvaros – red. piezīme*). “Cenšos saprast rakstīto informāciju. Es esmu krievs un, lasot tekstu, varu uzlabot latviešu valodas zināšanas. “Dienas ziņas” ar surdotulkojumu neskatos, jo ne visu tulku sacīto saprotu.”

Irēna Tarvida, lietuviete, informāciju iegūst ziņu portālos internetā lietuviešu valodā. Ja kādu informāciju nav sapratusi, tad Irēna sazinās ar draudzeni no Lietuvas, kura visu izskaidro.

Gaļina Čamane, krieviete, vienmēr skatās LTV ziņas ar tulkojumu pl. 18 un arī pl. 20 “Panorāmu”. Ja kādu vārdu nesaprot, viņa lūdz, lai nedzirdīgā kaimiņiene to paskaidro.

Aleksandrs Semjonovs, krievs, LTV neskatās. Tagad, kad Latvijas teritorijā aizliegts izplatīt 18 Krievijas televīzijas programmas, viņš skatās ziņas “YouTube”, ko sagatavo paši nedzirdīgie. Tā kā Aleksandrs ir vājdzirdīgs, reizēm viņš ar austiņām paklausās ziņas krievu valodā.

Biedrības vadītāja Elvīra Čaika piebilst, ka daudzi biedri seko Oļega Larionova sagatavotajām ziņām krievu zīmju valodā “YouTube”. Viņš publicē jaunumus katru dienu, un viņa ziņām seko 15–20 tūkstoši cilvēku. Dzirdīgais Oļegs Larionovs, dzimis daugavpilietis, zīmju valodu ir apguvis no Jehovas liecinieku draudzes nedzirdīgajiem locekļiem.

No 2. marta visā Latvijā iedzīvotājiem ir pieejams TV kanāls “Ukraina 24”. Daži biedri pamanījuši, ka kādā citā TV kanālā un interneta vietnē www.novyny.live ir ziņas ar tulkojumu ukraiņu zīmju valodā, un secinājuši, ka ziņas zīmju valodā ir labi saprotamas. ●

KOPSOLĪ LASIET

2.–3. OFICIĀLĀS VĒSTIS

- Svarīgākais Latvijas Nedzirdīgo savienībā, Latvijā un pasaulē
- LNS palīdz nedzirdīgajiem bēgļiem no Ukrainas

4.–7. KARŠ UKRAINĀ

- Nedzirdīgo pasaule solidarizējas ar Ukrainu
- Kā klājas nedzirdīgajiem Ukrainā? – intervija ar Natāliju Rizniku
- Palīdzēt izturēt kara šausmas – intervija ar Elfu Kesenfeldi

8.–9. VAI TU ZINI, KĀ RĪKOTIES ĀRKĀRTAS GADĪJUMOS?

- Būt gatavam krīzes situācijai
- Spēt rīkoties krīzes situācijā

10.–11. KULTŪRA

- Mūsu tradīcija – deju kolektīvs “Rītausma” – intervija ar LNS Gada amatiermākslas kolektīvu – vidējās paaudzes deju kolektīvu “Rītausma” un tā vadītāju Aldi Ādamsonu
- Opera un balets nedzirdīgā acīm – intervija ar Inti Zvirbuli

12. DAŽĀDI

- Mobilo sakaru operatora “Bite” piedāvājums
- Jubilāri
- Apsveikumi
- Līdzjūtības

NĀKAMAJĀ NUMURĀ

INTERVIJA AR SURDOTULCI DACI PITERNIECI – LNS APBALVOJUMA PAR MŪŽA IEGULDĪJUMU SAŅĒMĒJU

Aktualitātes Latvijas Nedzirdīgo savienībā

VAI LATVIJAS GLĀBŠANAS DIENESTI IR GATAVI?

23. februārī LNS prezidents Edgars Vorslovs piedalījās sēdē par cilvēku ar invaliditāti drošību ārkārtas situāciju un katastrofu gadījumā. To organizēja Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācija SUSTENTO kopā ar Saeimas Sociālo un darba lietu komisiju, lai noskaidrotu, vai Latvijas glābšanas dienesti ir gatavi rīcībai, ja negaidīti notiek dabas vai cilvēku izraisīta katastrofa.

Edgars Vorslovs šajā sēdē uzsvēra divus aspektus. Vispirms par mobilo sakaru šūnu apraides sistēmu, kas ļautu apdraudējuma situācijās visiem iedzīvotājiem saņemt agrīno brīdinājumu savā mobilajā tālrunī. "Par to runā jau vismaz piecus gadus, ceru, ka to ieviesīs nākamgad, kā to sola atbildīgās institūcijas," teica Edgars Vorslovs.

Latvijā

LAIKS IESNIEGT GADA IENĀKUMU DEKLARĀCIJU

No 1. marta var iesniegt gada ienākumu deklarāciju, lai atgūtu no valsts pārmaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli par attaisnotajiem izdevumiem.

Gada ienākumu deklarācija ir jāiesniedz elektroniski, izmantojot VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmu (EDS). Kā to izdarīt, skatieties VID sagatavoto pamācību ar tulkojumu

Pasaulē

NEDZIRDĪGAIS AKTIERIS SAŅEM PRESTIŽO BAFTA BALVU

Amerikānis Trojs Kocurs kļuvis par pirmo nedzirdīgo aktieri, kurš saņēmis prestižo BAFTA kino balvu. Tā ir ikgadējs apbalvojums, ko pasniedz Britu Kino un televīzijas mākslas akadēmija (BAFTA) par īpaši izciliem sasniegumiem kino nozarē. Trojam Kocuram augstais apbalvojums piešķirts par labākā otrā plāna lomu filmā "CODA".

Filma stāsta par pusaudzi Rūbiju,

Otrs aspekts, uz ko viņš norādīja, ka, neskatoties uz iespēju nedzirdīgajiem pašiem izsaukt ārkārtas dienestu ar SMS palīdzību, faktiskā situācija ir cita. Nedzirdīgais cilvēks nevis raksta SMS, bet zvana tulkam ar videozvanu un lūdz piezvanīt uz 112 un pastāstīt situāciju. Joprojām nav atrasts risinājums, kā šai iedzīvotāju grupai nodrošināt komunikāciju ar valsts institūcijām.

WFD KOORDINĒ ATBALSTU BĒĢIEM NO UKRAINAS

Pēc Ukrainas Nedzirdīgo biedrības lūguma Pasaules Nedzirdīgo federācija (WFD) uzņēmusies koordinātoru lomu ar dažādām organizācijām, kas cenšas atbalstīt nedzirdīgos bēgļus no Ukrainas.

9. martā WFD koordinācijas sanāsmē, kas notika vietnē "Zoom", dalībnieki iepazinās ar WFD veikumu ANO

latviešu zīmju valodā www.ej.uz/gada_ienakumu_deklaracija.

VIENOTA PALĪDZĪBA BĒĢIEM NO UKRAINAS LATVIJĀ

Lai sniegtu vienotu palīdzību Ukrainai un bēgļiem no Ukrainas, ir sākusi darboties Latvijas nevalstiskā sektora izveidota tīmekļvietne www.ukraine-latvia.com.

Šajā platformā tiek aicināts reģistrēties ikviens Latvijas iedzīvotājs,

līmenī un situāciju atsevišķās dalībvalstīs. Tajā piedalījās arī LNS prezidents Edgars Vorslovs. Koordinācijas sanāksmes mērķis ir regulāri informēt par bēgļu situāciju, kas ļautu saskaņot palīdzības centienus un ātri apmainīties ar aktuālu informāciju. WFD plāno savā mājaslapā publicēt informāciju par katrā valstī pieejamo palīdzību nedzirdīgajiem bēgļiem.

16. martā WFD koordinācijas sanāsmē dalīborganizācijas apsprieda jautājumus par atbalsta sniegšanu nedzirdīgajiem no Ukrainas un bēgļu uzņemšanas problēmām. Piedalījās arī pārstāvis no Ņujorkas tiesību un tiesiskuma centra, kas specializējas bēgļu un patvēruma meklētāju jautājumos. Šajā sanāsmē kopā ar Edgaru Vorslovu piedalījās arī viceprezidents Ivars Kalniņš.

kurš vēlas sniegt jebkāda veida palīdzību Ukrainai un tās iedzīvotājiem, aizpildot anketu.

Tāpat tīmekļvietnē atbalsta saņemšanai aicina reģistrēties Ukrainas iedzīvotājus, kuri ierodas Latvijā, bēgot no Krievijas izraisītā kara Ukrainā. Tīmekļvietnē atrodama informācija par ieceļošanu, uzturēšanos, apmešanos un darba iespējām Latvijā latviešu, ukraiņu, krievu un angļu valodā.

atveidoja dzirdīgi aktieri; "CODA" visus Rosi ģimenes nedzirdīgos atveido aktieri, kuri paši ir nedzirdīgi.

Filma pieejama straumēšanas pakalpojumā "Apple TV+". ●

LNS palīdz nedzirdīgajiem bēgļiem no Ukrainas

Krievijas uzsāktais karš Ukrainā atstājis bez mājām arī daudzus nedzirdīgos ukraiņus. ES dalībvalstu un citu valstu nedzirdīgo organizācijas aktīvi iesaistījušās palīdzības un atbalsta sniegšanā nedzirdīgajiem bēgļiem. Izņēmums nav arī Latvijas Nedzirdīgo savienība (LNS), kura, sadarbojoties ar valsts un pašvaldību institūcijām, sniegusi palīdzību pirmajiem bēgļiem, kā arī kopā ar Labklājības ministriju (LM) sagatavojuši informāciju par atbalsta pasākumiem nedzirdīgajiem ukraiņu bēgļiem. Kāda veida palīdzību un atbalstu nedzirdīgajiem bēgļiem no Ukrainas sniedz LNS, stāsta tās prezidents Edgars Vorslovs.

BĒĢIEM ZĪMJU VALODAS TULKA PAKALPOJUMS

Jau ceturtajā dienā pēc kara sākuma Ukrainā esam aktīvi iesaistījušies atbalsta pasākumu sagatavošanā, sazinoties ar LM. Nedzirdīgajiem primāri nepieciešams zīmju valodas tulka pakalpojums, tāpēc esam iedevuši kontaktinformāciju Civilās aizsardzības komisijai (CAK), kur var pieteikt zīmju valodas tulka pakalpojumu, ja saskaras ar nedzirdīgu cilvēku un nespēj ar viņu sazināties. Ierosinājām, lai nedzirdīgos bēgļus sūta uz Rīgu, kur mums lielāka kapacitāte nodrošināt nepieciešamo atbalstu. Tāpat ierosinājām, lai Rīgas CAK cenšas nedzirdīgos un citas personas ar invaliditāti izmitināt vienā vietā, tā būtu vieglāk koordinēt un sniegt nepieciešamo palīdzību. Savukārt par tiem nedzirdīgajiem, kas ar sociālo tīklu vai paziņu starpniecību saskatījas ar mums, mēs uzņemamies atbildību. Pēc šo cilvēku ierašanās Latvijā piesaistīsim tulku un palīdzēsīm nokārtot formalitātes izmitināšanai un bēgļa statusa iegūšanai jeb uzturēšanās Latvijā legalizācijai.

Šobrīd (16. martā) Latvijā ir pieci nedzirdīgie, kuriem ar zīmju valodas tulka starpniecību palīdzam nokārtot formalitātes bēgļa statusa iegūšanai.

SOCIĀLO PAKALPOJUMU UN SURDOTEHNIKAS NODROŠINĀŠANA

LNS ar LM ir noslēgusi vienošanos par kārtību, kādā Ukrainas civiliedzīvotājiem sniedzami sociālā atbalsta pakalpojumi un nodrošināma surdotehnika, kas domāta cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem un kuras sagādāšana ir valsts kompetencē. Kad bēgļi no Ukrainas būs nokārtojuši dokumentus par savu statusu Latvijā, tad viņi varēs saņemt pakalpojumus līdzīgi kā Latvijas iedzīvotāji, bet surdoteh-

niskos palīgīdzekļus viņi varēs dabūt steidzamības kārtā.

Tāpat LNS ir sagatavojuši infografiku par iespējām Ukrainas civiliedzīvotājiem ar dzirdes zudumu saņemt valsts apmaksātos surdotehniskos palīgīdzekļus, zīmju valodas tulka un citus sociālos pakalpojumus latviešu, ukraiņu un angļu valodā (skat. LNS mājaslapā sadaļā "Ukraiņiem" – www.ej.uz/meig).

Dažādas palīdzības nodrošināšana ar Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumu uzdots valsts un pašvaldību institūcijām, kas nodarbojas ar palīdzības sniegšanu bēgļiem, tām ir nodota zīmju valodas tulka pieteikšanas kontaktinformācija.

VAIRĀKI VĒLAS IZMANTOT LATVIJU KĀ TRANZĪTVALSTI

Par situāciju ar nedzirdīgajiem bēgļiem no Ukrainas un kādu palīdzību sniedz LNS darbinieki un biedri, stāsta LNS viceprezidents Ivars Kalniņš.

Līdz 21. martam LNS rīcībā bija informācija par 12 bēgļiem ar dzirdes traucējumiem no Ukrainas, kuri kārtu dokumentus, lai iegūtu bēgļa statusu. Pēc neoficiālas informācijas, kāda reliģiskā organizācija sniedz atbalstu vēl astoņiem nedzirdīgajiem bēgļiem.

Par patvērumu Latvijā interesējās apmēram 50 ukraiņi. Visbiežāk viņi uzdod jautājumus par izmitināšanas iespējām, pabalstu apmēru, dzīves līmeni un darba iespējām. Tomēr lielākā daļa ukraiņu interesējas par labākiem dzīves apstākļiem, kādus Latvija nespēj nodrošināt.

Vairāki Ukrainas nedzirdīgie bēgļi interesējas par izceļošanas iespējām no Latvijas, izmantojot Latviju kā tranzītvalsti. Viņi lūdz apmaksāt izceļošanas izdevumus, lai tiktu, piemēram, uz Turciju, Skotiju, ASV vai Kanādu, bet šādu atbalstu Latvijas valsts nesniedz.

OPERATĪVA RĪCĪBA

Dažas dienas pēc kara sākuma Ukrainā Rīgā bija iestrēguši 14 nedzirdīgie kērlinga sportisti. Viņi tomēr izlēma atgriezties dzimtenē. LNS prezidents Edgars Vorslovs ātri noreagēja un vienojās ar LM par surdotulka pakalpojuma sniegšanu bēgļiem – nedzirdīgajiem no Ukrainas.

Pateicoties LNS Rehabilitācijas centra Zīmju valodas tulku nodaļas vadītājas Sarmītes Biščuhas operatīvajai rīcībai, daži ukraiņi saņēma valsts apmaksātu tulka pakalpojumu, bet tulce Dace Piterniece palīdz bēgļiem kārtot dokumentus bēgļa statusa iegūšanai un cita atbalsta saņemšanai.

RĪGAS RB SNIEDZ ATBALSTU

Kādam ukraiņu ģimenei atbalstu sniedza LNS Rīgas biedrības valdes locekļi Māra Lasmane, Artis Ozols, Lilita Logina un Guntars Beisons. Viņi apciemoja šos cilvēkus, sniedza materiālo atbalstu (pārtiku, apģērbus un citas lietas) un nepieciešamo informāciju par formalitātēm, kas jānokārto, lai varētu saņemt atbalstu no valsts.

25. februārī pie Rīgas Kongresu nama Ukrainas atbalstam vēltīto koncertu "Ukrainas brīvībai" apmeklēja arī LNS Rīgas RB biedri. Viņiem tulkojumu zīmju valodā nodrošināja pieci tulki. Paldies Danai Kalpiņai-Geidai, Zanei Bondarei, Guntai Birnītei, Elzai Veismaņai un Irai Heislerei!

INFORMĒJIET LNS PAR UKRAIŅU VĒLMI DOTIES UZ LATVIJU

Kamēr Ukrainā turpinās karastāvoklis, bēgļiem ar dzirdes traucējumiem joprojām ir iespēja saņemt patvērumu Latvijā. Lūgums biedrus informēt par tiem, kas vēlas doties uz Latviju. LNS turpinās atbalstīt un palīdzēt.

Paldies LNS biedriem par atsaucību un ieinteresētību palīdzēt ukraiņu bēgļiem ar dzirdes traucējumiem! ●

Nedzirdīgo pasaule solidarizējas ar

Kara laikā gandrīz visa pasaule dažādos veidos sniedz atbalstu Ukrainai – ziedojot naudu, pārtiku un citas pirmās nepieciešamības preces, sūtot militāro palīdzību, uzņemot un atbalstot bēgļus. Arī nedzirdīgo kopienas pasaulē palīdz nedzirdīgajiem ukraiņiem.

PASAULES NEDZIRDĪGO FEDERĀCIJA UZSĀK ZIEDOJUMU KAMPAŅU NEDZIRDĪGAJIEM UKRAIŅIEM

Pasaules Nedzirdīgo federācija (WFD) savā paziņojumā uzsver, ka kopā ar valstu nedzirdīgo savienībām tā palīdz nedzirdīgajiem visā pasaulē katastrofu un bruņotu konfliktu laikā. WFD arī atzīmē, ka kara laikā nedzirdīgie var ātri pazaudēt savas grūti iegūtās tiesības, piemēram, tiesības piekļūt informācijai vai uz drošību, kā arī tiesības uz savu dzīvību.

Kad Ukrainā atskanēja pirmie šāvieni, WFD uzreiz, izmantojot starptautiskos sakarus, piedāvāja Ukrainas Nedzirdīgo biedrībai (UTOG) nepieciešamo palīdzību. Piemēram, WFD atgādāja ANO augstajam komisāram bēgļu jautājumos par pienākumiem pret nedzirdīgajiem Ukrainas bēgļiem saistībā ar piekļuvi informācijai un patvēruma meklēšanu citā valstī.

WFD aicinājusi pasaules līderus nodrošināt Ukrainas nedzirdīgajiem cilvēkiem piekļuvi informācijai un aizsardzībai, kā arī atbalstīt nedzirdīgos bēgļus.

WFD organizē ziedojumu kampaņu, lai atbalstītu Ukrainas Nedzirdīgo biedrības darbu un kaimiņvalstis, kas uzņem nedzirdīgos ukraiņu bēgļus. Ziedojumu lapa Ukrainas Nedzirdīgo biedrības un nedzirdīgo ukraiņu atbalstam atrodama WFD tīmekļa vietnē www.wfdeaf.org/news/ukraine2022/.

ROSINĀS UZŅEMT UKRAINAS NEDZIRDĪGO BIEDRĪBU PAR EUD BIEDRU

Eiropas Nedzirdīgo savienība (EUD) savā paziņojumā atzīmē, ka Eiropas nedzirdīgo kopiena stingri nosoda Krievijas agresiju pret Ukrainu. Lai atbalstītu Ukrainas Nedzirdīgo biedrību, EUD aicina valstu nedzirdīgo organizācijās savstarpēji sadarboties un palīdzēt UTOG. Tāpat tā aicina nedzirdīgo organizācijas vairāk informēt zīmju valodā par nepieciešamību

apstādināt agresiju pret Ukrainu, iestāties par iekļaujošu humāno palīdzību savā valstī un veicināt izpratni par to, kā nodrošināt, ka nedzirdīgie bēgļi netiek atstāti novārtā.

Lai skaidri parādītu nodomu atbalstīt Ukrainas Nedzirdīgo biedrību, EUD valde Ģenerālās asamblejas laikā Marseļā, Francijā, oficiāli ierosinās visām dalībvalstīm balsot par Ukrainas Nedzirdīgo biedrības uzņemšanu Eiropas Nedzirdīgo savienībā.

POLIJĀ NACIONĀLAIS KOORDINĀCIJAS ATBALSTA CENTRS NEDZIRDĪGAJIEM BĒGĻIEM

Polijas Nedzirdīgo savienības (PZG) prezidents Krištofs Kotiņēvičs 7. martā visām EUD dalībvalstīm ziņoja, ka līdz 6. martam uz Poliju devies viens miljons bēgļu, tostarp aptuveni tūkstotis nedzirdīgo.

PZG izveidojusi Nacionālo koordinācijas atbalsta centru nedzirdīgajiem bēgļiem. Viens no svarīgākajiem mērķiem bija izveidot Zīmju valodas komunikācijas centru, kurā strādātu ukraiņu zīmju valodas tulki, lai sazinātos ar nedzirdīgajiem bēgļiem. Šis mērķis ir izpildīts. Gan starptautisko zīmju, gan ukraiņu zīmju valodas nedzirdīgie tulki strādā dienu un nakti, un ar viņiem var sazināties videozvanā, izmantojot "WhatsApp" un "Viber" lietotni.

Lai nodrošinātu nedzirdīgajiem un vārdzirdīgajiem bēgļiem piekļuvi informācijai, svarīgāko informāciju PZG tulko gan ukraiņu zīmju valodā, gan ukraiņu valodā un to publicē savos kanālos "Facebook" un "YouTube".

Visas PZG nodaļas ir iesaistītas, lai savos reģionos nodrošinātu nedzirdīgajiem bēgļiem izmitināšanu, ēdināšanu, apģērbu, higiēnas preces un citas nepieciešamās lietas. Tāpat PZG prezidents sazinās ar Polijas nedzirdīgo skolu direktoriem, kuri organizē izmitināšanu un nodrošinās izglītību ukraiņu nedzirdīgajiem bērniem.

Tiem bēgļiem, kas plāno doties uz citām valstīm, PZG palīdz iegādāties

aviobiļetes, nokārtot vīzas u. c.

RUMĀNIJĀ PALĪDZ ARĪ BAZNĪCA

Arī Rumānijas Nedzirdīgo savienība (ANSR) ir mobilizējies, lai palīdzētu nedzirdīgajiem bēgļiem no Ukrainas, kuri sasnieguši Rumāniju, ziņo tās prezidents Mihails Grecu. Rumānija palīdz ar izmitināšanu, sniedz konsultācijas un palīdz nokļūt Rietumvalstīs. Nedzirdīgo savienība ir atvērusi kontu nedzirdīgo ukraiņu, kuri ierodas Rumānijā, atbalstam. Tās "Facebook" lapā lasāmi vairāki ieraksti par to, kādu palīdzību sniedz Rumānijas nedzirdīgie. Turpat redzams Rumānijas TV sižets par nedzirdīgajiem bēgļiem, kas ieradušies Rumānijā. Atbalstu – naudu, drēbes un pārtiku – sniedz arī Sv. Antonija Lielā baznīca Botošani pilsētā valsts austrumos, pie robežas ar Moldovu. Pēc Svētās mises mācītājs mudinājis draudzes locekļus ziedot naudu, apģērbu un pārtiku nedzirdīgajiem bēgļiem, par kuriem rūpējas ANSR Botošani filiāle.

ADAMS KOSA SAGAIDA BĒGĻUS STACIJĀ

Ungārijas Nedzirdīgo savienības (SINOSZ) prezidents un Eiropas Parlamenta deputāts Adams Kosa ziņo, ka Ungārijā ir ieradušies vairāk nekā 100 000 bēgļu. SINOSZ ir izveidojusi krīzes centru un ikdienā uzņem ukraiņu nedzirdīgos bēgļus. Centrā vienā lielā telpā jau ir sagatavotas vairākas gultasvietas bēgļiem. "Facebook" profilā var redzēt video, piemēram, kā pats Adams Kosa, turot rokā plakātu ar starptautisko vārdzirdīgo un nedzirdīgo atpazīšanas simbolu, sagaida nedzirdīgos bēgļus stacijā un ved viņus uz krīzes centru.

SLOVĀKIJĀ KONKRĒTAS INSTRUKCIJAS BĒGĻIEM

Daudz nedzirdīgo bēgļu ieradušies arī citā Ukrainas kaimiņvalstī Slovērijā. Tur izveidota Austrumslovākijas Nedzirdīgo brīvprātīgo organizācija, kura 24 stundas dienā strādā ukraiņu

Ukraiņu

labā. Organizācija aicina ziedot naudu brīvprātīgajiem, kas tērējuši savu naudu bēgļu vajadzībām.

Slovākijas Nedzirdīgo savienība (ANEPS) "Facebook" lapā ievietojuši pamācību, kā rīkoties biedriem, ja ar viņiem sazinās Ukrainas nedzirdīgie. Piemēram:

- jāinformē citi, ka esat nedzirdīgs (piemēram, uzrakstot uz papīra "DEAF" (nedzirdīgs – angļu val.));
- sasniedzot robežu, jāsaazinās ar ASEPS nodrošinātu tulkus (norādīts tālruņa numurs);
- ja nav mobilā tālruņa vai WIFI pieslēguma, jālūdz kāds cits, lai piezvana tulkam;
- jāsaaka, kurā robežpunktā atrodaties;
- ja ir dokumenti, nepieciešams pierādīt savu identitāti (pase, ID vai veselības karte); ja nav dokumentu, jāsaazinās ar Sarkano Krustu vai jālūdz palīdzība citur;
- transports tiks nodrošināts; ja nav kur doties, aizvedīs jūs uz Žilinu, kur gaidīs tulks un nedzirdīgs ukraiņis.

Tāpat ir sagatavota informācija nedzirdīgajiem slovēkiem par to, ka pašvaldībās izveidoti palīdzības centri Ukrainai, kuros uzzināma pilsētu un pašvaldību sniegtā informācija par nepieciešamo palīdzību. piemēram, pārtiku un piegādēm.

KĀ PALĪDZ KANĀDĀ? BĒGĻIEM NODROŠINĀS TULKUS!

Pasaules zīmju valodas tulkus savienības (WASLI) goda prezidente kanādiete Debra Rasela savā "Facebook" lapā aktīvi informē, kā sniegt palīdzību nedzirdīgajiem bēgļiem no Ukrainas, un aicina aktīvi ziedot.

Kanāda ir paziņojusi, ka ir izveidota jauna kārtība, kādā tiek izskatīti pieteikumi bēgļa statusa piešķiršanai bēgļiem no Ukrainas. Tagad gan dzirdīgiem tulkumiem, gan nedzirdīgiem tulkumiem ir jābūt gataviem palīdzēt bēgļiem.

Debra Rasela informē, ka Kanādā tiek vākti ziedojumi tieši Ukrai-

ņas Nedzirdīgo biedrībai un Polijas Nedzirdīgo savienībai nedzirdīgo bēgļu atbalstam.

Arī Kanādas-Ukrainas fonds finansēs UTOG darbību. UTOG izmantos ziedoto naudu, lai atbalstītu nedzirdīgos bēgļus vilciena un autobusa biļešu un degvielas iegādei, pārtikai, bērnu vajadzībām (piemēram, autiņbiksītēm). Tāpat finansējums noderēs, ja bēgļi atgriezīsies Ukrainā, lai palīdzētu viņiem uzlabot dzīves apstākļus (piemēram, izpostītos mitekļus).

VĒSTIS PASAULĒ NES ARKĀDIJS BELOZOVSKIS

Īpašs stāsts ir par nedzirdīgo cilvēktiesību aizstāvi, lektoru Arkādiju Belozovski, kurš pats ir ukraiņis, dzimis Harkivā, bet pirms vairākiem gadiem pārcēlies uz dzīvi ASV. Tieši no viņa tūkstošiem nedzirdīgo visā pasaulē uzzina, kas notiek ar nedzirdīgajiem bēgļiem no Ukrainas, kādu palīdzību un kuras valsts nedzirdīgo kopienai nepieciešams sniegt.

Jau no pirmās dienas, kad sākās karš, Arkādijs sociālajos tīklos zīmju valodā aktīvi informē visas pasaules nedzirdīgos par situāciju ar nedzirdīgiem ukraiņiem. Katru dienu tiek sagatavots kāds informatīvs materiāls, tiek veidotas intervijas ar Ukrainas Nedzirdīgo biedrības prezidenti Irinu Čepčinu un citiem Ukrainas nedzirdīgajiem līderiem. Šīm intervijām Arkādijs vēl papildus nodrošina tulkojumu starptautiskajā zīmju valodā (skat.

pirmo interviju www.ej.uz/hmvqj).

ČEHIJĀ ATBALSTU SNIEDZ BĒRNU DZIRDES CENTRS

Čehijas Nedzirdīgo organizācija (ASNEP) savā "Facebook" lapā ukraiņu zīmju valodā ziņo, ka Bērnu dzirdes centrs "Tamtam" piedāvā psiholoģisko atbalstu un konsultācijas sociālajos jautājumos ukraiņiem ar dzirdes traucējumiem, viņu ģimenēm, kurās ir nedzirdīgi bērni, un tuviniekiem.

Lai nodrošinātu nedzirdīgajiem bēgļiem nepieciešamo palīdzību, ASNEP aicina atsaukties cilvēkus, kuri varētu uz vietas vai tiešsaistē tulkot sarunas ar bēgļiem no Ukrainas. Visā Čehijā tiek meklēti cilvēki, kas māc čehu un ukraiņu zīmju valodu.

Palīdzību sniedz arī telekomunikāciju pakalpojumu sniedzējs "Vodafone CZ", piedāvājot nedzirdīgajiem bēgļiem 60 mobilos telefonus un 60 SIM kartes ar iespēju veikt zvanus 500 Čehijas kronu (ap 20 eiro) vērtībā. ●

Kopā palīdzēsim Ukrainai!

Krīze Ukrainā turpinās, un WFD prezidents Jozefs Marejs lūdz visus nedzirdīgos visā pasaulē atbalstīt nedzirdīgos ukraiņus, veicot ziedojumu WFD rīkotajā kampaņā. Jūsu ziedojums atbalstīs Ukrainas nedzirdīgo sabiedrību, lai tā varētu veikt svarīgāko darbu krīzes laikā. Ziedojiet šeit www.wfdeaf.org/donate

Kā klājas nedzirdīgajiem Ukrainā?

24. februārī sākās Krievijas iebrukums Ukrainā, un no tā laika katru dienu uzzinām satraucošas ziņas. Lai uzklautu, kā klājas Ukrainas nedzirdīgajiem, 10. martā – divas nedēļas pēc kara sākuma – “Kopsolī” vērsās pie LNS biedres ukrainietes NATĀLIJAS RIZNIKAS. Viņa Latvijā dzīvo jau 16 gadus, bet ar Ukrainu joprojām saista gan Kijivā dzīvojošais tēvs, gan daudz draugu.

Natālija ir no Ukrainas galvaspilsētas Kijivas. Viņa nodarbojas ar orientēšanās sportu. Kādās sacensībās viņa iepazinās ar latviešu nedzirdīgo orientieristu Valdi Intsonu. Pēc Kijivas Nedzirdīgo skolas beigšanas Natālija pārcēlās uz dzīvi Rīgā pie Valda, ar kuru vēlāk apprecējās.

Nedzirdīgā ukrainiete jau divus gadus cenšas iegūt Latvijas pilsonību, bet kāda pārpratuma dēļ netika noformētas pareizās veidlapas. 9. februārī Natālija iesniedza dokumentus atkārtoti, bet pagaidām nav zināms, kad Latvijas pilsonību varēs iegūt.

Natālijai Riznikai visas šīs dienas ir uztraukuma pilnas, jo Ukrainā palikuši daudzi draugi, kas iepazīti sporta gaitās, un joprojām dzīvo tēvs, ar kuru katru dienu veic videozvanu.

Kā klājas taviem draugiem un tēvam?

Mani tuvākie draugi veiksmīgi tika pāri Ukrainas robežai un ir nokļuvuši Itālijā. Bet draugu vecāki palikuši Kijivā. Lielākā daļa gados vecāku cilvēku nevēlas doties uz citu valsti, jo baidās no visa jaunā. Arī mans tēvs neparko negrib pamest savu dzimto pilsētu. Viņam ir 62 gadi. Tēvs dzīvo salīdzinoši drošā vietā – 500 metrus no Ukrainas prezidenta Volodimira Zelenska rezidences un 100 metrus no Latvijas vēstniecības. Tāpēc tēvs jūtas mierīgi, bet tā vieta tiek ļoti apsargāta, grūti ir kaut kur iziet.

Bija kāds nepatīkams atgadījums. Tēvs devās nopirkt maizi. Tiklīdz izgāja no mājas, viņu uzreiz sagrāba, domājot, ka viņš ir krievu diversants. Tēvu nogāza zemē, drēbes saplēsa. 30 minūtes viņš nogulēja zemē. Viņš pat ar zīmēm nevarēja pateikt, ka ir nedzirdīgs, jo rokas bija sasietas aiz muguras un seja pret zemi. Kad viņu pagriezta ar seju uz augšu, drošības spēki saprata, ka viņš nevar parunāt. Tēvs viņus aizveda uz savu dzīvokli – apsardze pārbaudīja dokumentus un pārlicinājās, ka tā ir viņa dzīvesvieta. Kopš tās dienas viņu vairāk neaiztiek, jo atpazīst

pēc sejas. Bet maizi tēvs nav ēdis jau divas nedēļas. Katru dienu, pat divas reizes dienā, viņš iet uz veikalu pēc maizes, bet tā vienmēr jau ir izpirkta. Pārējo pārtiku dabūt var.

Pastāstīšu vēl par citiem nedzirdīgajiem draugiem – pāri, kas ir orientēšanās izlases sportisti. Pirms kara sākuma viņi bija devušies ceļojumā uz Turciju, meitu atstājot pie nedzirdīgās vecmāmiņas. Sākoties karam, viņi lūdza vecmāmiņu kopā ar mazmeitu doties prom no Ukrainas. Vecmāmiņa neparko nepiekrita. Tad meitu no Ukrainas palīdzēja izvest draugi, kuri gatavojās bēgt no valsts. Apbrīnojami, ka bez pilnvaras draugiem izdevās pārvest meiteni pāri robežai. Lai manu draugu nedzirdīgā vecmāmiņa nepaliktu viena, viņu pie sevis pieņēma kāda dzirdīgā kaimiņiene. Un palīdzes Dievam, jo pēc pāris dienām tika uzspridzināta garāža pie mājas, kurā dzīvoja mani draugi ar vecmāmiņu. Nesen uzbūvētās privātmājas logiem sprādzienā izbira stikli. Tika sabojātas arī divas automašīnas. Tad gan vecmāmiņa nobijās un piekrita bēgt uz citu Ukrainas pilsētu, kas atrodas netālu no Ļvivas. Uz ārzemēm viņa gan nevēlas doties, neskatoties uz to, ka savām acīm redzēja sprādzienu.

Vēl par to, kā mani draugi tika pāri Ukrainas robežai. Viņi brauca sešās automašīnās. Viņi šķērsoja Moldovas robežu. Bet ne visus laida tai pāri. Daļa brauca pa citu ceļu un tika pāri robežai citviet. Moldovā palika pāris dienas, lai atgūtos no stresa un kara šausmām. Tad turpināja ceļu uz Rumāniju, pēc tam uz Itāliju. Tikko sazinājos ar draugiem. Viņi veiksmīgi nokļuvuši

kādā mazā Itālijas pilsētā, kur viņiem ierādīšot dzīvokli un piešķiršot bēgļa statusu.

Sociālajos tīklos bija informācija, ka Ukrainas nedzirdīgie vīrieši vecumā no 18 līdz 60 gadiem tiek mobilizēti. Kā tavi draugi tika pāri robežai?

Pāri robežai tiek tikai tie nedzirdīgie, kuriem ir speciāla ārsta izziņa, ka viņi ir atbrīvojami no iesaukšanas bruņotajos spēkos. Tādu izziņu var dabūt nedzirdīgie. Vādzirdīgie gan nē. Nedzirdīgie rīkojas dažādi – daļa izvēlas bēgt, meklējot drošākus dzīves apstākļus, daļa izvēlas palikt savā dzīvesvietā un paslēpties, vēl daļa paliek dzimtenē, lai palīdzētu to nosargāt. Zinu, ka tieši Kijivā daudzi nedzirdīgie, sevišķi vecāka gadagājuma cilvēki, izvēlas palikt, lai palīdzētu karā, piemēram, gatavojot degmaisiņus “Molotova kokteiļus”, vai aiznestu vientuļiem pensionāriem pārtiku. Nedzirdīgie vientuļie cilvēki tiek apzināti, izmantojot mobilo tālruni. Tāpat karā ļoti noderīgi ir nedzirdīgie elektriķi vai montieri. Valdība meklē šo speciālistu palīdzību, un daudzi nedzirdīgie iesaistās. Tie, kas dzīvo mazākās pilsētās, kur notiek uzlidojumi, dodas bēgļu gaitās. Kijiva ir salīdzinoši droša pilsēta, jo to apsargā 80 tūkstoši karavīri.

Savulaik biju aktīva sportiste, un no sporta gaitām man Ukrainā ir daudz draugu, tāpēc esmu pārsteigta, ka viņi visi ir paspējuši izbraukt no Ukrainas un devušies uz Čehiju, Rumāniju, Lietuvu, Poliju, Vāciju, Austriju un Itāliju. Domāju, ka nedzirdīgie savlaicīgi tika pāri robežai tāpēc, ka lasīja informā-

ciju internetā. Ja nebūtu moderno tehnoloģiju, nedzirdīgie noteikti būtu sliktākā situācijā nekā dzirdīgie – būtu palaiduši garām daudzas iespējas. Vēl draugi pastāstīja, ka pirms došanās uz ārzemēm nebija prātīgi izņemt visus iekrājumus skaidrā naudā. Vajadzēja atstāt naudu bankā un ar karti izņemt savu naudu tajā valstī, kurā esi ieradies. Tas ir ieteikums visiem: kara situācijā atstāt naudu arī bankā. Nauda zaudē vērtību, jo valūtas kurss ir mainīgs.

Tāpat vēl viena kara laika mācība – noteikti jātur mājās rezervē antibiotikas. Manam tēvam sāka ļoti sāpēt zobs. Pie ārsta nebija iespējams tikt, zāles aptiekā nopirkt nevarēja, jo nebija receptes. Piepampa seja, zobs strutoja. Tēvs nomocījās trīs dienas, beigās pats kaut kā sevi “operēja”, lai izdabūtu strutas. Tātad kara laikā var būt grūtības saņemt ikdienišķu medicīnisko palīdzību.

Kā tavs tēvs iegūst informāciju par notiekošo?

Lielākoties no televīzijas, kur daudzi ziņu tiek tulkots zīmju valodā un ir ar subtitriem. Tāpat visus jaunumus, kas atrodami internetā, viņam pastāsta nedzirdīgais puisis, ar kuru kopā ir dzīvokli. Bet tajā dienā, kad uzspirdzināja Kijivas televīzijas torni, tēvs bija pārskaities, ka paliek bez informācijas. Tad es viņam astoņas stundas videozvanā stāstīju visus jaunumus. Nākamajā dienā Ukrainas televīzijas darbība tika atjaunota, tika izmantots cits TV tornis.

Nedzirdīgos ar informāciju nodrošina arī Ukrainas Nedzirdīgo savienība. Tās darbinieki aicina sazināties ar viņiem, ja nedzirdīgajiem trūkst pārtikas vai vajadzīga kāda cita palīdzība. Mans tēvs jūtas mierīgi. Ēdams ir, nauda ir, pensija tiek pārskaitīta.

Natālija cer, ka situācija pēc iespējas ātrāk normalizēsies un karš beigsies, lai draugi varētu atgriezties dzimtenē un tēvs dzīvotu droši. ●

Palīdzēt izturēt kara šausmas

Kopš kara sākuma Ukrainā daudz cilvēku Latvijā aktīvi seko notikumiem. Īpaši svarīgi tas ir tiem, kuriem Ukrainā dzīvo radi, draugi vai paziņas. Arī Latvijas nedzirdīgajiem. Elfa Kesenfeldei paziņu lokā ir divi nedzirdīgie celtnieki no Ukrainas, kas strādā Latvijā. Sergejs Latvijā ir jau vairākus gadus, savukārt Aleksandrs ieradās tikai pagājušā gada rudenī. Par notiekošo Ukrainā abi ir ļoti šokēti.

Elfa Kesenfelde stāsta: “26. februārī redzēju Aleksandra videosarunu ar draudzeni, kas dzīvo Hmeļnickā, kas ir netālu no atomelektrostacijas. Pilsēta atrodas starp Kijivu un Ļvivu. Viņa dzīvo daudzdzīvokļu mājā. Draudzenes mājoklī bija tumsa, jo vakaros nedrīkst ieslēgt gaismu. Sarunas laikā Aleksandra draudzene vairākas reizes skrēja uz pagrabu, tad atkal atgriezās dzīvoklī.

Kad Ukrainā sākās karš, es kontaktējos ar Aleksandru un teicu, ka Latvija noteikti uzņems bēgļus, arī viņa draudzeni. Man pašai gan nebija tādas informācijas, tikai intuīcija, jo vienmēr taču ir kāda iezīja no kara briesmām! Vēlāk uzzināju par iespēju ierasties Latvijā un padēvu ziņu tālāk. Kādā reizē tulce Dace Piterniece pastāstīja, ka būs daudz darba ar bēgļiem. Un tieši šodien (*saruna notika 13. martā – red. piezīme*) Aleksandrs man lūdza padomu par tulku. Ieteicu viņam Daci, un jau sarunājām tikšanos.

No 9. marta Aleksandra draudzene ir Rīgā. Ilgi nav spējusi atjēgties no piedzīvotajām kara šausmām. 15. martā viņa

dosies uz Kongresa namu kārtot dokumentus palikšanai Latvijā.

Savukārt Sergejs palīdzējis atrast informāciju sievai, kurā vietā uz Ukrainas robežas mazāka rinda, lai viņa tiktu uz Poliju. Teica, ka sieva jau veiksmīgi nonākusi Ļubļinā, kur vietējā nedzirdīgo biedrība palīdz ukraiņiem. 12. martā saņēmu ziņu, ka Sergeja sieva ieradies Čehijā. Un Sergejs dosies pie viņas.

No Sergeja uzzināju, kā no sirds savu darbu veic Kijivas zīmju valodas tulki. Viņi strādā 24 stundas un informē nedzirdīgos par notiekošo “Telegram” grupās. Ziņo par trauksmes sirēnām, kas brīdina par iespējamu gaisa uzbrukumu. Tulki sniedz īsu informāciju zīmju valodā par valdības pieņemtajiem lēmumiem un tai klāt pievieno saiti uz rakstisko informāciju. Informē, pa kuriem ceļiem nedzirdīgiem bēgļiem labāk braukt, kur nebraukt. Brīdina par viltus evakuācijām, par komandantstundām. Katra ziņojuma beigās tulki nedzirdīgajiem novēl izturību un saglabāt mieru. Apbrīnoju šo tulku darbu! Novēlu ukraiņiem izturēt šo karu!” ●

Būt gatavam krīzes situācijai

Dažādas krīzes – ugunsnelaimes, plūdi, dabas katastrofas u. c. – var vienā mirklī mainīt mūsu dzīvi. Šādā gadījumā atbildīgie dienesti nekavējoties sniegs atbalstu, taču tu vari ievērojami atvieglot tiem darbu, ja esi izpildījis minētos nosacījumus.

IZRUNĀ UN VIENOJIES AR SAVIEM TUVINIEKIEM PAR RĪCĪBAS PLĀNU

1. Vai esi pierakstījis savu tuvinieku tālruna numurus un adreses?
2. Vai bērni zina, ko darīt pazušanas, ugunsgrēka vai citas nelaimes gadījumā?
3. Vai zini operatīvo dienesta tālruna numurus?

SAGATAVO ŪDENS UN PĀRTIKAS KRĀJUMUS 3–7 DIENĀM

1. Krīzei sagatavotajiem pārtikas krājumiem jābūt ilgi glabājamiem (konservi, sakņaugi, cukurs u. c.).
2. Sagatavotos pārtikas krājumus vari izmantot ikdienā, tos regulāri papildinot.
3. Vienai dienai cilvēkam vajag aptuveni 3 litrus ūdens, ko vēlams glabāt neplīstošos traukos.
4. Vai tu proti pagatavot ēdienu, ja nav elektrības un gāzes?

PARŪPĒJIES PAR TUVINIEKIEM

Noskaidro, vai kaimiņiem un cilvēkiem blakus ir nepieciešama palīdzība.

PARŪPĒJIES PAR SAVU MĀJOKLI

1. Vai zini, kā mājās atslēgt elektrību, gāzi un ūdeni?
2. Vai mājoklī ir dūmu detektori?

KUR IEGŪT INFORMĀCIJU ĀRKĀRTAS SITUĀCIJAS PIRMAJĀS STUNDĀS?

Ja valstī būs izsludināts izņēmuma stāvoklis un mobilizācija, tad par to paziņos ar trauksmes sirēnām, apziņošanas sistēmām un sabiedriskajiem medijiem.

1. Seko līdzī Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta norādēm.
2. Seko līdzī LTV1 paziņojumiem (ar surdotulkpojumu) par situāciju.
3. Seko informācijai atbildīgo dienestu sociālajos tīklos un mājaslapās:

Mājaslapas: www.mod.gov.lv,
www.mil.lv, www.sargs.lv,
www.iem.gov.lv, www.vugd.gov.lv,
www.vm.gov.lv.

"Facebook": @latvijasarmija, @aizsardzibasministrija, @Latvianfirefighters, @Valsts.policija, @Ieksklietas, @VeselibasMinistrija, @NMPdienests, @ugunsdzeseji, @aizsardzibasmin, @latvijas_armija.

"Twitter": @Valsts_policija, @IeM_gov_lv, @veselibasmin, @NMPdienests, @ugunsdzeseji.

KĀ RĪKOTIES KRĪZES SITUĀCIJĀ?

1. Saglabā mieru.
2. Pildi atbildīgo dienestu rīkojumus.
3. Palīdzi tuviniekiem.
4. Noskaidro, vai kaimiņiem un cilvēkiem blakus ir nepieciešama palīdzība.
5. Noteikti sazinies ar saviem tuviniekiem, vai tev ir nepieciešams kāds atbalsts.
6. Iesaisties kā brīvprātīgais, sniedz atbalstu.
7. Arī tu vari sniegt atbalstu pirmajās dienās ar savām zināšanām un prasmēm, materiāli tehniskajiem līdzekļiem un resursiem, psiholoģisko atbalstu cietušajiem, atbalstu ģimenēm, kuru locekļi iesaistīti apdraudējuma pārvarēšanā vai citādi palīdzēt.

8. Ja iespējams, turpini darbu.

KATRAS MĀJSAIMNIECĪBAS APTIECIŅĀ JĀBŪT:

- pretspāņu un temperatūru maziņošanas līdzekļiem,
- medikamentiem pret gremošanas traucējumiem,
- pretalerģijas medikamentiem,
- medikamentiem ar nomierinošu efektu,
- dezinfekcijas līdzekļiem,
- pārsienamiem materiāliem un šķērēm (plāksteru komplekts, marles saites, salvetes u. c.),
- ikdienā nepieciešamajiem medikamentiem,
- kā arī siltumu atstarojošai izdzīvošanas segai un termometram.

Bukletā "Kā rīkoties krīzes situācijā" ir publicētas vairākas noderīgas instrukcijas: kā sagatavot ārkārtas gadījumu somu, ko iekļaut katras mājsaimniecības medicīnas aptieciņā, kā arī rekomendācijas par ūdens un pārtikas lietošanu krīzes gadījumā. Šīs instrukcijas ir universālas un ir noderīgas ikvienam iedzīvotājam, tajā skaitā arī nedzirdīgajiem. ●

Vairāk informācijas meklē bukletā "Kā rīkoties krīzes situācijā" portālā www.sargs.lv

Spēt rīkoties krīzes situācijā

Krievijas iebrukums Ukrainā licis nopietni apsvērt domu – sakrāmēt somu, lai izdzīvotu 72 stundas, ja nu šāda krīzes situācija skar arī mūsu valsti. Lai arī lielā mērā varam justies neapdraudēti, pateicoties mūsu valsts sabiedrotajiem, tomēr jāatceras, ka šāda soma var noderēt arī plūdu, ugunsgrēka, gāzes noplūdes u. c. gadījumos, kad jāpamet mājoklis vai dzīvesvietā jāuzturas bez iespējas to atstāt. Krīzes situācijā var nebūt pieejami ierastie pakalpojumi – elektrība, gāze, apkure, ūdensapgāde, internets un mobilie sakari, veikali, benzīntanki, bankomāti un maksājumu kartes u. c. Varētu būt apgrūtināta ārstniecības iestāžu un glābšanas dienestu darbība.

Latvijas Radio raidījumā "Kā labāk dzīvot?" par šiem jautājumiem stāstīja Aizsardzības ministrijas (AM) parlamentārā sekretāre Baiba Bļodniece. Krīzes situācijā atbildīgie dienesti un bruņotie spēki īsteno apdraudējuma pārvarēšanas pasākumus, tāpēc ikvienam jābūt spējīgam noturēties pirmās krīzes dienas – vismaz 72 stundas. Par to vispusīga informācija ir AM bukletā "Kā rīkoties krīzes situācijā", kurā skaidrots, kā rīkoties, kas jāņem līdzi, ja ir jāevakuējas. Krīzes gadījumā vispārpieņemts standarts ir, ka pirmās 72 stundas valsts institūcijas ir iesaistītas

primārās krīzes risināšanā un tiem, kas nav tieši iesaistīti, ir jāvar parūpēties pašiem par sevi, kamēr palīdzību varēs sniegt arī valsts institūcijas. Attēlos zemāk var apskatīt, kā izskatās dienesti, kuri krīzes gadījumā veiks evakuāciju un atbildēs par kārtību.

"Mājaslapā Sargs.lv buklets skatāms digitālā formātā, bet Latvijas pašvaldībās un bibliotēkās to varēs saņemt cilvēki, kuri ikdienā internetu bieži nelieto," skaidroja B. Bļodniece. "Bukleta lielākā vērtība – vismaz galvā vienreiz iziet cauri, kā rīkoties, ja skar krīzes situācija. Un, ja patie-

šām rodas vajadzība rīkoties, tad par 90% būsit gatavi nezaudēt prātu un nekrīst panikā. Tā ir bukleta jēga – likt aizdomāties, izrunāties ar radniekiem, zināt viņu tālruna numurus, apzināt vecos cilvēkus, kas paši par sevi nespētu parūpēties. Viens ir, ka sabiedrības aizsardzības jēga ir spēti sevi aizsargāt fiziski, militāri, ko spē mūsu armija, mūsu zemessardze, mūsu rezerves karavīri, un otrs ir sabiedrības noturība. Sabiedrības noturība ir tieši šī spēja saprast, ko krīzes situācijā darīt, lai neveidotos panika un histērija." ●

KO LIKT IEKŠĀ ĀRKĀRTAS GADĪJUMU SOMĀ?

DOKUMENTI UN INFORMĀCIJA

- svarīgu dokumentu (pase vai ID karte, autovadītāja apliecība) kopijas polietilēna iesaiņojumā;
- svarīgo telefona numuru sarakstu;
- portatīvo radioaparātu ar rezerves baterijām;
- nelielu naudas summu (5 EUR, 10 EUR un 20 EUR naudaszīmēs);
- ūdensdrošs bločiņš un rakstāmpiederumi.

PĀRTIKA UN ŪDENS

- pārtiku ar ilgu derīguma termiņu un augstu kaloriju saturu, ko var lietot bez termiskas apstrādes;
- daudzfunkcionālu saliekamo nazi, konservu attaisāmo, karoti, neplīstošu bļodiņu un krūzīti;
- dzeramo ūdeni plastmasas pudelēs (3 dienām);
- sausā spirta plītiņu;
- ūdens filtru, dezinfekcijas tabletes;

SILTUMS UN GAISMA

- rezerves lādētāju, mašīnas lādētāju, ārējās enerģijas krātuvi (power bank);
- sērkokliņus, šķiltavas, sveces, lukturīti, baterijas;
- siltu apģērbu, rezerves apakšveļu un ērtus apavus;
- guļammaisu vai segu, tūristu paklājiņu, vēlams, telti.

CITAS LIETAS:

- līmlenti, diegu, adatu, šķēres, rakstāmpiederumus;
- dvieli, tualetes papīru, vienreizlietojamās salvetes;
- dezinfekcijas līdzekli, higiēnas piederumus;
- medikamentus, ko lietojat (recepšu kopijas);
- pirmās palīdzības aptieciņu
- rezerves brilles vai kontaktlēcas.

Karavīrs

Policists

Ugunsdzēsējs-glābējs un inspektors

Robežsargs

Mūsu tradīcija – deju kolektīvs “Rītausma”

Deju kolektīvs “Rītausma” ieguva balvu “LNS Gada amatiermākslas kolektīvs”, turklāt šogad tam aprit 70 gadi. Ar kolektīvu un tā vadītāju ALDI ĀDAMSONU tikos LNS ēkā dienā, kad viņi svinēja divus notikumus – Starptautisko sieviešu dienu un dejojājas Rasmus Mauriņas jubileju.

Kādas sajūtas bija, saņemot apbalvojumu?

Dejotāji: Bijām priecīgi un patīkami pārsteigti.

Aldis Ādamsons: Es zināju, ka dabūsim balvu, – man bija tāda priekšnojauta. Pagājušogad mēs ļoti daudz piedalījāmies dažādos mēģinājumos un daudz kur uzstājāmies. Piemēram, esam uzstājušies Rīgas Botāniskajā dārzā, Latvijas Etnogrāfiskajā brīvdabas muzejā, Līgo parka estrādē Ulbrokā un citur.

Kā jūs iemācījāties dejot?

Aldis Ādamsons: Es deju jau kopš skolas laikiem, pēc tam gāju deju skolā. Mācījies Liepājas Universitātē par profesionālās izglītības skolotāju.

Kādām iemaņām jābūt, lai pieteiktos jūsu deju kolektīvā?

Ir jābūt “uzķert” kāju soļi. Protams, jāprot izpildīt pamatkustības. Diemžēl jauni dalībnieki pie mums gandrīz vai nenāk.

Negrīb vai jūs nepieņemat?

Mēs laipni aicinām visus gribētājus. Bet problēmas ir ar tautas tērpiem. Pārsvārā mums ir tādi, kas der jaunām slaidām sievietēm. Zinām sievietes, kas gribētu dejot, bet nevaram viņām piedāvāt atbilstošu izmēra tautas tērpi. Savukārt uzšūt jaunu ir ļoti dārgs prieks. Viens tautas tērpa komplekts maksā apmēram no 800 līdz 1200 eiro. Šobrīdējie tērpi mums nodoti mantojumā no iepriekšējiem “Rītausmas” dejotājiem. Par savu naudu pirkām blūzes, vainagus, lakatus, postalas un saktas.

Cik bieži sanākat kopā tāpat vien, nevis uz deju nodarbībām?

Vismaz divreiz gadā – jūnijā, kad beidzas sezona, un Ziemassvētkos. Parasti tiekamies daudz biežāk, piemēram, šodien svinam Starptautisko sieviešu dienu un kolēģes dzimšanas dienu. Aizpagājušajā gadā sanācām kopā arī nosvinēt desmit gadus, kopš vadu deju kolektīvu. Cenšamies kopā doties

ekskursijās, piemēram, esam apmeklējuši Prāgu un Stokholmu.

Kādi ir deju kolektīva nākotnes plāni?

Šobrīd neko nevaram plānot, jo nezinām, ko lems valdība – vai koncerti vispār būs atļauti. Iespējams, būs Lielu dienu un Līgo svētku koncerti, kuros piedalīsimies.

Ko jūs novēlat savam kolektīvam?

Ļoti vēlamies, lai VPKD “Rītausma” saglabājas un dzīvo, neskatoties ne uz ko! Ja nebūs lielās telpas mēģinājumiem, dejosim kaut vai šajā mazajā istabiņā! Tā ir nedzirdīgo tradīcija. Un, ja kāds vēlas pievienoties, laipni lūdzam! Sprotam, ka daudziem cilvēkiem nav vēlmes pēc darba iet uz nodarbībām, jo ir noguruši. Taču dejas sniedz ļoti daudz pozitīvu emociju, prieku, kopābūšanu ar draugiem!

Ilona Liniņa piebilst: “Mēs varam lepoties, ka esam spējuši saglabāt tautas deju kolektīvu Latvijā. Piemēram, Igaunijā nedzirdīgo tautas deju kolektīvs vairs nepastāv. Bieži sociālajos tīklos publicēju fotogrāfijas ar sevi un mūsu kolektīva dejotājiem tautas tērpā, un no igauņu nedzirdīgajiem draugiem vienmēr saņemam komplimentus: cik labi, ka jums tāds kolektīvs vēl pastāv!”

Intervijā piedalījās: Ilona Liniņa, Rasma Mauriņa, Janīna Lukina, Dzintra Jansone, Vineta Cekule, Juris Elbrots, Maiga Elbrote un Aldis Ādamsons.

Opera un balets nedzirdīgā acīm

Latvijas Nedzirdīgo savienība, biedrība “Redzi mani” un invalīdu un viņu draugu apvienība “Apeirons” ir atsākuši mācību organizēšanu “Par komunikāciju un pakalpojumu sniegšanu cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti”. 2022. gada pirmās apmācības noritēja Latvijas Nacionālās operas un baleta (LNOB) darbiniekiem. Teātra vadība uzskata, ka kultūrai un mākslai jābūt tām jomām, kas cilvēkus vieno un izglīto. Galvenais uzsvārs apmācībās – komunikācija un sapratne par cilvēkiem ar dažādu invaliditāti. Apmācību laikā teātra personāls iepazīs arī ar grūtībām, ar kādām ikdienā sastopas vārdzirdīgi un nedzirdīgi cilvēki, un iemācīsies dažas pieklājības zīmes zīmju valodā.

Lai noskaidrotu, kā nedzirdīgs cilvēks jūtas un uztver operas un baleta izrādes, uz sarunu uzaicinājām LNS biedru Intu Zvirbuli, kas, neskatoties uz to, ka ir pilnīgi nedzirdīgs, aktīvi apmeklēja LNOB izrādes.

Intis atceras, ka jau bērnībā viņam patīcis skatīties baleta ierakstus televīzijā. Balets viņu aizrauj, jo tur ir skaistas kustības un tajā nav vārdu. Pirmo reizi baleta izrādi “dzīvajā” Intis apmeklēja, kad mācījās Rīgas Nedzirdīgo bērnu internātskolā. “Audzinātāja veda mūsu klasi uz teātri. Tas bija iespaidīgi, guvu vairāk emociju, nekā skatoties televīzijā. Vēlāk, kad jau biju pilngadīgs un mācījos 11. klasē, kopā ar trim skolabiedriem aizgājām uz izrādi. Atceros, kā paši pirkām biļetes. Toreiz vēl nebija interneta. Kasiere mums iedeva teātra zāles plānu, un mēs parādījām vietas, kur vēlamies sēdēt. Atceros, ka par biļeti samaksāju piecus latus. Tā cena bija ar atlaidi, jo uzrādījām invaliditātes apliecību. Pēc tam ar lielu nepacietību gaidīju izrādes dienu. Mūs pabrīdināja, ka vajag skaisti apģērbties. Baleta izrāde ļoti patika,” pastāstīja Intis.

Kā tu izvēlies, kuras izrādes ir vērts skatīties?

Operas mājaslapā apskatos jaunās izrādes fotogrāfijas, kādu video fragmentu. Ja redzu, ka notiek dinamiskas kustības, piedalās daudz dejotāju vai dziedātāju, ir krāšņas dekorācijas un gaismas efekti, tad eju. Ja izrādē uz skatuves ir tikai viens vai divi cilvēki, tad noteikti neiešu. Apmeklēju gan baleta, gan operas izrādes. Vienmēr pērku biļeti pēc iespējas tuvāk skatuvei.

Kāpēc tev svarīgi tuvu sēdēt?

Tā kā nedzirdu, cenšos visu notiekošo pēc iespējas vairāk uztvert vizuāli. Sēžot tuvāk skatuvei, varu

novērtēt dejotāju ķermeņa plastiku, dziedātāju mīmiku, tērpu mākslinieka darbu. Tāpat, esot tuvāk skatuvei, vairāk jūtu mūzikas vibrācijas. Operā man svarīgi sēdēt tuvu – pietajā līdz septītajā rindā. Tuvāk gan ne, jo tad grūtāk redzēt dejotājus un dziedātājus. Savukārt, ejot uz baleta izrādi, pērku biļeti parterī. Tad varu labi redzēt dejotāju izpildījumu, deju kompozīcijas.

Vai pirms izrādes apmeklējuma uzzini informāciju par iestudējumu?

Noteikti iepazīstos ar izrādes saturu, ko man zīmju valodā pārstāsta draugs. Līdz ar to izrādes laikā tīriem lielu uzmanību nepievēršu. Vairāk mani interesē dejotāju un dziedātāju sejas mīmika, ķermeņa valoda un plastika, kustību dinamika, deju zīmējumi.

Kā sazinies ar teātra darbiniekiem?

Ieejot iekšā, uzrādu biļeti, pielieku pirkstu pie auss un papurinu galvu, tā parādot, ka esmu nedzirdīgs. Darbinieks uzreiz ar žestiem norāda, kur man jāiet. Reizēm viņš panāk kādu gabaliņu līdz un ar smaidu parāda, kur man jāiet tālāk. Savukārt es zīmju valodā pasaku paldies, bet viņš man novēl patīkamu skatīšanos – to nolasu no lūpām.

Kafejnīcā nav problēmu sazināties, jo visi ēdieni un dzērieni ir uzlikti uz letes – vajag tikai parādīt, kuru un cik vēlies. Kā saprotu, cik jāmaksā? To necenšos nolasīt no pārdevējas lūpām, bet sniedzu 20 eiro naudaszīmī, zinu, ka ar to noteikti pietiks, un saņemam atlikumu. Reizēm norēķinos ar bankas karti.

Kā tu zini, cik ilgs pārtraukums un kad sākas izrādes otra daļa, ja zvanu nedzirdi?

Zinu, ka starpbrīdis parasti ir des-

mit minūtes. Paspēju gan iedzert kafiju, gan apēst kādu kūku un aiziet uz labierīcībām. Skatos pulksteni un vēroju, ko dara pārējā publika.

Kādas zīmes teātra darbiniekiem vajadzētu zināt, lai tu justos ērti?

Tā kā Operu apmeklēju regulāri, zinu, kur kas atrodas, kafejnīcā ir ēdienkarte un piedāvātais ēdiens uzlikts uz letes. Tātad man problēmu nav.

Bet ja tu pirmo reizi ārzemēs apmeklētu kādu teātra izrādi?

Tad noteikti noderētu zīmes “SVEIKI”, “AUGŠĀ”, “LEJĀ”, “PA LABI”, “PA KREISI”, “LŪZDU BIĻETI”, “KAFEJNĪCA”, “KUR TUALETE”, “ZVANS”, “PĀRTRAUKUMS” un “KĀ PALĪDZĒT”.

Sveicam aprīļa jubilārus!

*Vai tavs mūžs kam lieti der,
To vis neteic ilgie gadi.
Viens tas brītiņš dārgi sver,
Ko ar labiem darbiem vadi.
/J.Neikens/*

RĪGAS BIEDRĪBĀ

05.04. BRIGITA LAZDA
07.04. DACE JELAGINA
13.04. IVARS VĪLIPS
25.04. AINĀRS MAŽIS
29.04. MAIJA ČUNKURE

RĒZEKNES BIEDRĪBĀ

05.04. VISSIJA GORŪZA

VALMIERAS BIEDRĪBĀ

02.04. SKAIDRĪTE PĀPE

DAUGAVPILS BIEDRĪBĀ

29.04. GAĻINA ČAMANE

Apsveikums

LNS valde sirsnīgi sveic SIA "LNS Dane" 70 gadu jubilejā un izsaka pateicību par nozīmīgu un ilggadēju 70 gadu garumā ieguldījumu LNS materiālās kapacitātes stiprināšanā, un novēl lielu izturību un panākumu pilnas turpmākās desmitgades!

*Tik daudz siltu vārdu pasacīts,
Tik daudz mīlestības katram dots,
Grūtumam ir apkārt vieglums vīts,
Tāds, kas sauli uzdāvināt prot.*

LNS valde sirsnīgi sveic LNS Goda biedri VISSIJU GORŪZU skaistajā 80. gadu jubilejā!

Jaunākais "Bite" piedāvājums

Kā zināms, mobilo sakaru operators "Bite" jau vairākus gadus nedzirdīgajiem klientiem piedāvā atlaides.

Tagad ir saņemts jaunākais piedāvājums LNS biedriem.

Par tarifu 5,60 EUR/mēnesī (pilna pakalpojuma cena ir 24,50 EUR/mēn.): neierobežots daudzums zvanu un SMS Latvijā un Eiropā; neierobežota apjoma internets Latvijā, Lietuvā, Igaunijā, bet pārējā Eiropā līdz 25 GB; 500 minūšu sarunām, zvanot no Latvijas uz Eiropu. Ar pārējo Eiropu domātas Eiropas Ekonomikas zonas valstis: Austrija, Beļģija, Bulgārija, Čehija, Dānija, Francija, Franču Gviāna, Grieķija, Gvadelupa, Horvātija, Islande, Itālija, Īrija, Kipra, Lihtenšteina, Luksemburga, Malta, Martinika, Nīderlande, Norvēģija, Polija, Portugāle, Reinjona, Rumānija, Slovākija, Slovēnija, Somija, Spānija, Ungārija, Vācija, Zviedrija.

Atlaides ir pieejamas arī LNS biedru ģimenes locekļiem, kuri nav LNS biedri, bet ne šādā apjomā. LNS biedrs uz sava vārda var iegādāties vairākus numurus (vairākas SIM kartes) ar vienādu atlaidi.

Tiem klientiem, kuriem bija iepriekšējais tarifu plāns "Bite Neierobežots", no 01.03.2022. tas automātiski nomainīts uz "Bite Neierobežots Baltijā", bet cenas ziņā palika 5,63 EUR/mēn. Tātad lielā mērā atšķirību nav nekādu – tikai 0,03 eiro.

Atlaižu ziņā "Bitei" nav konkrētu "rāmju" – var būt gan LNS biedrs, gan arī ne. Piedāvājums tiek veidots LNS biedriem, jo LNS izplata šīs sadarbības informāciju.

Lai saņemtu atlaidi, nevajag doties uz kādu "Bites" salonu, jo tur šāds piedāvājums nav pieejams. Atlaižu piedāvājumu var saņemt, sazinoties ar "Bites" klientu piesaistes menedžeri Dāvi Eglīti (e-pasts: Davis.Eglitis@bite.lv, tālr.: 25544415) vai vērsties kādā LNS biedrībā. Klientam būs jāaizpilda veidlapa pakalpojuma saņemšanai, kas tiks nosūtīta Dāvim Eglītim, kas ar klientu sazināsies personīgi, lai precizētu nepieciešamo informāciju. ●

Līdzjūtības

*Laimīgs, kas tic savam sapnim;
Arī nomirstot
Rādās tam nākotnes krasti,
Aizsaulē ieejot.
(K.Skalbe)*

Mūžībā aizgājusi mūsu biedre

JEVGENIJA VĀRPIŅA

(08.01.1936.–18.02.2022)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību viņas
tuviniekiem un draugiem.

LNS RĪGAS RB

+

*No atmiņām paliek tik
starojums maigs,
Tā kā liedagā saulrieta pēdas,
Turp, kur Tu aiziesi, apstāsies laiks,
Norims sāpes, rūpes un bēdas.*

Izsakām dziļu līdzjūtību

VALENTĪNAS DAVIDENKO

tuviniekiem, mūsu biedri Valentīnu
Davidenko (30.01.1947.–21.02.2022)
aizsaulē aizvadot.

LNS LIEPĀJAS RB

KOP
SOLI Izdevums "Kopsoli"
ISSN 1407 - 0170

Adrese: Elvīras iela 19, Rīga, LV-1083
E-pasts: kopsoli@lins.lv
Tālr.: 26278525

Redaktore: Inese Immure
Iespiests: SIA "IBC PRINT BALTIC"

Sagatavots par Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem.

Materiālu pārpublicēšana atļauta,
tikai saskaņojot to ar izdevuma
redakciju.

Nākamais izdevums 27. aprīlī